

MIGRÁCIÓS SZEMLE

Az amerikai *Center for Immigration Studies* (CIS) think tank munkatársa, Chuck Holton jelentése a venezuelaiak által használt migrációs útvonalokról

<https://cis.org/Holton/Report-Migrant-Trail-South-America>

Bevezetés

Az amerikai *Center for Immigration Studies* (CIS) önjellemzése szerint „egy 1985-ben alapított független, pártatlan, nonprofit kutatószervezet. Az ország egyetlen agytrösztje, amely kizárólag a bevándorlás Egyesült Államokra gyakorolt gazdasági, társadalmi, demográfiai, költségvetési és egyéb hatásainak kutatásával és politikai elemzésével foglalkozik.” A világ több pontján kialakult migrációs útvonalakat folyamatosan monitorozza. Munkatársai rendszeresen publikálnak az Egyesült Államokat érintő szárazföldi bevándorlásról is, a kiindulási és tranzitországokban tapasztalható helyzetről személyesen meggyőződve. Ezek sorába illeszkedik e szemlénk tárgyát képező írás is, mely a hosszú évek óta mély válságban lévő Venezuelából kivándorlókról szól, konkrét eseteken keresztül mutatva be a motivációkat és a felmerülő nehézségeket.

A jó hely: Kolumbia

Holton írásában először egy venezuelai cipőkereskedőt mutat be, aki megerősíti, hogy szülővárosából annyian mentek már el, hogy az lassan kiürül. A kivándorlás üteme nő, és egyre kevesebben maradnak a szomszédos Kolumbiában, vagyis tovább mennek dél vagy nyugat felé.

Venezuela továbbra is katasztrofális gazdasági és szociális helyzetben van, lakossága nyomorog, 700% körüli az infláció. Kína és Irán nyújt számára pénz- és nyersanyagsegélyt, hogy kulcsfontosságú olaj- és gázipara megerősödjön. Több mint 6 millió ember menekült el az országból az utóbbi években, de valószínűleg ennél jóval többen jutottak át Kolumbiába, ahol „beolvadtak” a helyi – természetesen – fekete gazdaságba. A megszólaltatott férfi szerint most már a legszegényebbek indulnak útnak Venezuelából, de hogy milyen irányba mennek, az attól függ, hogy hol ütköznek a legkisebb akadályokba, vagyis figyelembe kell venniük a megélhetési költségeket, a munkalehetőségeket és az országok bevándorláspolitikáját. A három verzió: 1) Kolumbiában maradnak, 2) Chilébe vándorolnak, 3) az Amerikai Egyesült Államokba vándorolnak.

2021 februárjában Kolumbia kiterjesztette az ideiglenes védelmi státuszt az országában tartózkodó, papírokkal nem rendelkező venezuelaiakra. Ez lehetővé teszi számukra, hogy dolgozzanak, és végül állandó tartózkodási engedélyt szerezzenek. A CIS által megszólaltatott sok venezuelai azonban kifejtette, hogy e humanitárius gesztusok ellenére Kolumbiában több mint 1,8 millió regisztrált venezuelai él, és valószínűleg nagyságrendekkel többen vannak, akik továbbra is regisztrálatlanok, így a munkahelyek szűkösek. A világméretű inflációnak a járvány nyomán bekövetkezett növekedésével pedig az árak olyan mértékben emelkedtek Kolumbiában, hogy egyes

migránsok úgy döntöttek, jobban járnak, ha csak ingáznak és keresetüket otthon, Venezuelában költik inkább el.

Cúcuta, a kolumbiai határváros poros utcáin rögtönzött kioszkok sorakoznak, amelyekben a gyógyszerektől kezdve az alapvető élelmiszereken át a póthajig mindenféle termék megtalálható. Kimerült utazók tömegei tolonganak itt hátizsákjaikkal és gurulós bőröndjeikkel a helyen. Buszok sorakoznak, hogy emberi rakományukat egyre mélyebbre szállítsák az országba. A pénzváltók egymással versengenek a szinte értéktelen valutáért, amelyet szemeteszsákokban cipelnek ki Venezuelából.

Vannak itt helyi és nemzetközi jótékonyági szervezetek által finanszírozott élelmezési központok, ezért sok venezuelai marad egy ideig Cúcutában, és koldulásból, kereszteződésekben autók szélvédőinek mosásából vagy teste eladásából szerzi meg azt a kevés pénzt, amit tud. Valójában több venezuelai él Cucutában, mint helyi polgár. S éppen ez a tény készíti őket arra, hogy tovább álljanak. Egyszerűen túl sok a nincstelen, rászoruló ember egy helyen. Egy venezuelai nő, aki a híd kolumbiai oldalán diót árult, elmondta a CIS-nek, hogy már három éve így keresi a kenyerét. De a járvány kitörése óta az árak olyan drámaian megemelkedtek, hogy már nem tud megélni. Most próbálja eldönteni, hogy felhagyjon-e a diós standjával, és Chilébe vagy az Egyesült Államokba menjen-e.

A CIS leszögezi, hogy ezek az emberek hangsúlyozottan gazdasági okokból vándorolnak, nem tekinthetők menekültnek a kiindulási országuk rossz állapota, a súlyos szegénység ellenére sem, hiszen üldöztetésnek nincsenek kitéve. A CIS szerint az ENSZ által finanszírozott programok azzal segítik a migránsokat, hogy megtanítyják őket arra, hogyan kell „elfojtott üldöztetéssel kapcsolatos emlékeket felszínre hozni”, hogy helyzetüket úgy írják le, hogy elnyerjék a menedékjogot. A program emellett étkezési pontokkal és pihenőhelyekkel segíti azokat, akik úgy döntenek, hogy gyalog mennek Bogotába és tovább. Az amerikai adófizetők 2021-ben 1,82 milliárd dollárral segítették az UNHCR finanszírozását. Ennek a pénznek egy része ide kerül.

A még jobb hely: Chile, azaz a déli útvonal

A Trump-kormányzat 2020 márciusában szigorított az addigi amerikai bevándorláspolitikán, ami megváltoztatta a migránsok úticéljait. Az a tudat, hogy Mexikóban rekednének, s nem érnék el a céljukat, még vonzóbbá tette a döntést, hogy dél felé induljanak. Így haitiak, venezuelaiak és kontinensen kívüli migránsok százezrei indultak útnak Brazília, Ecuador, Peru és Chile felé. Ezek az országok mindegyike többszörösen magasabb bérekkel büszkélkedhet, mint azok az országok, ahonnan a migránsok menekültek, ezért elfogadható „helyettesítőnek” tekintették őket az Egyesült Államok helyett.

A Latin-Amerika legmagasabb életszínvonalával büszkélkedő Chilébe vezető út a venezuelaiak számára csak mintegy 300 kilométerrel rövidebb, mint a texasi El Pasóba vezető. Az a tény, hogy a déli út során nem kell átkelni a halálos veszélyeket rejtő Darien-dzsungelen, szintén szempont. Azok a migránsok, akik megteszik az 5 000 kilométeres utat, havi 400 és 1 000 dollár közötti fizetésre számíthatnak egy spanyol nyelvű országban, ahol viszonylag barátságos a bevándorlási politika. Néhány migráns úgy döntött, hogy Peruban vagy Ecuadorban marad, de ahogy

a venezuelaiak százezrei délre áramlottak, ezek az országok egyre ellenségesebbé váltak a migránsokkal szemben. Ecuadorban például több mint 430 000 venezuelai él, és ez a magas szám a helyiek növekvő idegengyűlöletét táplálja.

A Trump-adminisztráció négy éve alatt ezek a migránsok Chilében dolgoztak és keresték kenyereket. Ellátták a családjukat, iPhone-t és dizájnerruhákat vásároltak. Pénzt takarítottak meg és vártak. Bár az egy főre jutó jövedelem Chilében csak egyharmada az amerikai jövedelemnek, a megélhetési bér ott még mindig könnyedén 100-szorosa annak, amire egy munkás Venezuelában vagy Haitin számíthat.

A déli útvonal bizonyára sok nehézséggel és veszéllyel jár. De ha van elég pénz a buszjegyre, egy kis élelemre és néhány kenőpénzre az út mentén, akkor egy migráns család alig több mint egy héttel azután, hogy elhagyta hazáját, máris biztonságban munkát kereshet Chilében. Ezzel szemben az északi út hónapokig tarthat, több ezer dollárba kerülhet, és kartellek, bandák és embercsempészek által elkövetett rablás, nemi erőszak és gyilkosság kockázatát hordozza.

A déli útvonalnak a legutolsó szakasza a legveszélyesebb. A migránsok jellemzően Kolumbián át Ecuadorba, majd Peruba jutnak. Miután végigutaznak az országon, egy Desaguadero nevű helyen lépik át a bolíviai határt. Ezután busszal, stoppal vagy gyalogosan jutnak el a fővárosba, La Pazba. Ám Bolívia a legtöbb migráns számára nem állandó megállóhely, egyszerűen azért, mert gazdasága majdnem olyan szegény, mint az ország, amelyet maguk mögött hagytak. De elég sokáig maradnak, hogy összegyűjtsenek egy kis pénzt útjuk következő szakaszához: a hosszú vándorláshoz az Altiplano sivatagon keresztül a chilei határig. Az Altiplano az egyik legszárazabb hely a Földön, és mivel nagy része igen magasan fekszik, az éjszakai hőmérséklet még nyár közepén is nulla fok alá süllyedhet. Egy buszjegy az Altiplanón keresztül körülbelül 80 amerikai dollárba kerül, és hét-nyolc órát vesz igénybe. Körülbelül félúton, Oruro városában tartanak pihenőt. Azon migránsok, akiknek nincs ennyi pénzük, nem vágnak neki gyalog az útnak, hanem inkább addig maradnak Bolíviában koldulni, míg ki tudják fizetni a fuvart.

Ha minden rendben megy, egy kisbusz kiteszi őket a Pisiga nevű távoli határállomáson, mindössze száz méterre a chilei határtól, mely nagyon magasan fekszik, száraz és hideg, minden irányban sivatagi bozótos látható, a távolban pedig hófödte vulkánok. Mivel a migránsok tudják, hogy nem engedik át őket a határátkelőhelyen, a tényleges határt jelölő mély árok szélén menve keresik azt a pontot, amely megfelelő az átkelésre. Bár hamar elfogják őket, a CIS-nek nyilatkozó chilei katona szerint nem küldik őket vissza, hanem menedékkérő űrlapot töltenek ki velük.

Chile folyamatosan választás előtt áll: vagy megtagadja a migránsok belépését, azok pedig megfagynak a sivatagban, vagy tétlenül nézi, hogy ezrek vándorolnak be illegálisan. Bármi, amit Chile tesz, hogy megkönnyítse az utazást, növeli a migránsok számát, s bármi, amit Chile tesz, hogy megnehezítse az utazást, nemzetközi felháborodást vált ki, mivel a kétségbeesett emberek még szélsőségesebb lépéseket tesznek, hogy bejussanak. A helyi média beszámolóí szerint 2021-ben 30 ember halt meg az Altiplanón való átkelés során. Akkor a migránsok száma még alacsonyabb volt, mint most. A 400 lelket számláló, őslakosok által lakott Colchanét teljesen „elárasztották” a migránsok 2021-ben. A chilei hatóságok az amerikai adófizetők segítségével – az UNHCR és az IOM közreműködésével – sátorvárost hoztak létre, ahol több migráns tartózkodik, mint a település

lakossága. Az illegális határátlépőkre 14 napos karanténkötelezettség vár, majd szabadon engedik őket, hogy a legközelebbi nagyvárosba, Iquique-be induljanak, ahol munkát keresnek.

A számok 2021-ben drámaian nőttek, s a döbbsent chilei polgárok tiltakozni kezdtek, amikor a parkokban, a helyi strandokon, sőt a főútvonalak középső sávjában is nagy migránstáborok kezdtek megjelenni. Az egyik különösen heves szeptemberi tiltakozás azt eredményezte, hogy a feldühödött polgárok összegyűjtötték és elégették a migránsok holmiját. Az ellenállás egyre nő, és ez a probléma egyre több bevándorlót késztet arra, hogy feladja a hosszú távú chilei életre vonatkozó terveit és az Egyesült Államok felé vegye az irányt, ahol úgy érzik, hogy legalább a kormány megértőbb a helyzetükkel szemben.

A legjobb hely: Amerikai Egyesült Államok, azaz a nyugati útvonal

Egy kétgyermekes haiti nő történetén keresztül mutatja be a CIS ezt az útvonalat. A főszereplő Chilébe utazott Suriname-on, Guyanán, Brazílián és Bolívián keresztül. Nemsokára egy előkelő étteremben kapott munkát felszolgálóként, ahol havi 600 dollárnak megfelelő összeget keresett. Három évnyi munka és spórolás után a gyermekei 2019-ben a testvére kíséretében jöttek utána, majd a nő férje is. Mindketten dolgoztak és jó életszínvonalon éltek, két autót is képesek voltak fenntartani. A gyermekek azonban Amerikába szerettek volna menni.

Amint Biden hivatalba lépett, a család döntést hozott. 2020 végén beváltották a megtakarításaikat, és felszálltak egy buszra, hogy visszatérjenek Bolíviába, maguk mögött hagyva a biztonságos chilei életüket. Onnan közel hat hónap alatt összesen 10 országhatárt léptek át illegálisan. Az út legnehezebb része a Darien-dzsungel volt, ahol egy gengszterbanda támadta meg őket. A nő 16 éves lányát az mentette meg a nemi erőszaktól, hogy az anya egy drága arany fülbevalót ajánlott fel lányára elengedéséért cserébe. Amikor megérkeztek Tapachulába, miután átkeltek Guatemalából Mexikóba, regisztráltatták magukat az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságánál, és elkezdtek havi 200 dollár körüli összeget kapni. Ez a pénz segített nekik egy aprócska lakást bérelni néhány másik haiti lakossal, amíg arra vártak, hogy a hírhedten nehézkes és lassú mexikói bürokrácia előállítsa a tranzitvízumot, amellyel joguk volt folytatni útjukat.

Ezután további buszutatokat követően megérkeztek az Egyesült Államok déli határához, ahol átjutottak a kerítésen lévő résen, és az amerikai határőrök fogadták őket. Miután két hetet a texasi Fort Bliss katonai bázis fogdjában töltöttek, a nő utolsó megtakarított pénzét is elköltsve négy repülőjegyet vett a végső célállomásukra, Newarkba, New Jerseybe. Most a newarki nemzetközi repülőtér közelében él, és egy hét alatt annyit keres, mint korábban egy hónap alatt Chilében, bár nem rendelkezik okmányokkal, és legálisan nem vállalhatna munkát az Egyesült Államokban. Nem fizet adót, és gyermekei ingyen járnak egy kétnyelvű iskolába. A munka azonban nem stabil, mivel a nő társadalombiztosítási kártyára vár, amellyel legálisan vállalhat munkát. A kártya kiadására addig nem kerül sor, amíg menedékkérelmét el nem bírálják, ez pedig évekig is eltarthat. A család aprócska lakása egy lepukkant, bandaerőszakkal sújtott környéken található, mégis havi 1 700 dollárba kerül. Nincs autójuk, nincs bankszámlájuk, és nem tudnak beilleszkedni abba a társadalomba, amelyről oly régóta álmodtak.